

dicionális vetületére, valamint ennek összefüggésére a fantasztikum poétikájával. Érdekes összehasonlítási lehetőséget kínált ezzel a gondolatmenettel *Utasi Csaba* előadása, amelyben szintén erről a műről volt szó, ám ezúttal az író egyéb novelláival való összefüggésben. Némileg eltérő, de a magyar próza fejlődését nem kevésbé érintő területen mozgott *Pomogáts Béla* dolgozata; Pomogáts az expresszionista regény magyar kísérleteként interpretálta Déry Tibor regényét, *A kéthangú kiáltást*.

Ugyanő elnökölt a konferencia zárórészében is, amikor *Harkai Vass Éva* és *Gerold László* előadásaira került sor. Az első dolgozat a korai Kosztolányi-novellák lélektaniségát, s az emberi pszichéről alkotott koncepcióját boncolta. *Gerold László* Karinthy Frigyes elbeszéléseiről szolt, kimutatva a kor kihívásaira adott poétikai-szépprózai válaszokat ebben az életműben. Az előadásokat mindkét napon termékeny vita követte. Zárszavában *Bodnár György* és *Bori Imre* egyaránt hangsúlyozta, hogy a nagymúltú konferencia a jelenlegi nehéz időkben is ellátta feladatát, s ennek talán még nagyobb volt a jelentősége ezúttal, mint a múltban.

Angyalosi Gergely

„Az irodalmi interpretáció”, Budapest, 1991. november 5-6.

1991. november 5-én és 6-án az MTA Irodalomelméleti Munkabizottsága, Poétikai Munkabizottsága, valamint az MTA Irodalomtudományi Intézete Elméleti Osztálya konferenciát rendezett az Irodalomtudományi Intézetben, „Az irodalmi interpretáció” címmel. Az előadásokat és a vitákat igen nagy érdeklődés kísérte.

A szervezők olyan kerekasztal-megbeszélésre kérték fel a résztvevőket, ahol megvitatható, rövid előadások váltakoznak mindenki számára nyílt, kötetlen vitákkal; e törekvésük sikerrel is járt. A vitára fordítható idő gyakran inkább kevésnek bizonyult, a 14 előadás szétfeszítette a másfél napra tervezett konferencia kereteit.

Az első délelőttön *Szili József* elnökölt. Először *Kocziszký Éva* előadása hangzott el („Szamothraké — megfontolások a mitológia hermeneutikájához Creuzer szimbólumelmélete alapján”), amely a múlt századi német szerző érdekes újraértelmezése volt. *Szegedy-Maszák Mihály* „A kánonok szerepe az értelmezésben” című előadása azt taglalta, hogy mi a kapcsolatok — történeti és szinkron vonatkozásban — az irodalmi kánonoknak a műértelmezés gyakorlatával és elméletével. Ezután ismét hermeneutikatörténeti téma került terítékre (*Bacsó Béla*: „A megismert megismerése” — Egy hermeneutikai toposz értelmezéséhez”). *Angyalosi Gergely* Barthes Michelet-könyvéről, a történetírás mint szöveg (mint irodalom?) problémájáról értekezett („A történelem mint irodalmi diskurzus”). A délelőttöt *Margócsy István* zárta, aki „Interpretáció vagy magyarázat” című előadásában Tandori Dezső nagy-szerű *Koppar koldús* c. kötete kapcsán fejtette ki a két kategória közötti különbségről vallott nézeteit.

Délután az elnöklést *Szegedy-Maszák Mihály* vette át. Elsőként *Kovács Árpád* kapott szót, aki „Az etimológia helye a műértelmezésben” címmel főként Gogol: *Egy örült naplója* című művének néhány etimologikus furfangjára hívta fel a figyelmet. *Veres András* „Édes? Anna? Problémák?” című előadása Kosztolányi regényének félig-meddig kritikai igényű kiadására és ezzel összefüggésben az értelmezési nehézségek kérdésére összpontosított. *Schulcz Katalin* „Értékproblémák” címmel a Harmadik Birodalom értékválasztásai, értékrendje (s ezzel kapcsolatban a totális diktatúrák értékdictátumai) fölött tartott szemlét. *Varga László* előadásának címe magáért beszél: az előadó „A kortárs irodalmi művek értelmezhetőségéről” szolt.

Másnap délelőtt *Bojtár Endre* volt a konferencia elnöke. A vitában végig aktív *Bernáth Árpád* „A fikcionalitás és az értelmezés” című előadásában azt fejtette ki, hogy a nyelvhez inherens módon hozzátartozik a fiktitivás. *Kálmán C. György* arról beszélt, hogy az értelmezés alanyára, az értelmezők státusára is figyelmet kell fordítani („Értelmezés és profizmus”). *Odorics Ferenc* „Interpretációs maximák” című előadása bizonyos korlátozott érvényű szabályokat fektetett le, amelyek az értelmezést (bizonyos közösségekben) irányít-

ják. *Beveczky Gábor* arról szólt („Deviáció”), hogy az értelmezések egyik elterjedt válfaja az egy bizonyos normától való eltéréstől indul ki; ezt a Krúdy-szakirodalom bizonyos műveinek elemzésével illusztrálta. A konferenciát záró előadás címében *Horváth Iván* meglepő kérdést tett fel: „Értelmezni? Mit?” Az előadó rámutatott arra, hogy a szövegkiadói tapasztalatok azt mutatják: soha nincs szó egyetlen szövegről, változatok, romlott és javított szövegek egész sorával kell mindig számolnia az értelmezőknek.

Vannak olyan tervek, hogy a konferencia anyaga könyv formában, a — magnón rögzített — vitával együtt fog megjelenni, *Odorics Ferenc* és *Schulcz Katalin* szerkesztésében.

Kálmán C. György

Intézeti hírek (1990. január 1. — december 31.)

Bodnár György előadást tartott Londonban (University of London, School of Slavonic & East European Studies) „The Structural Function of Plot and Story in the Hungarian Narrative at the Turn of the Century” címmel (1990. március)

*

A Dubrovnikban megrendezett „Történelmi tény — történelmi fikció” konferencián *Bojtár Endre* „Stalinism in Baltics — and Elsewhere” címmel tartott előadást. (1990. március)

*

A Borken-Gemen-ben (NSZK) tartott „Pax Romana” konferencián *Pomogáts Béla* „Felelőségünk Magyarország szellemi életéért” címmel tartott előadást. (1990. április)

*

Az antwerpeni „Shakespeare Translations in the Romantic Age” című konferencián *Dávidházi Péter* előadást tartott „Providing Texts for a Literary Cult: Early Translations of Shakespeare in Hungary” címmel (1990. április)

*

„A kereszténység és a balti kultúrák” konferencián *Bojtár Endre* „Kriksčionybes priemimas Lietuvoj” címmel tartott előadást. (Róma, 1990. április)

*

Jankovics József előadást tartott az Indiana Egyetemen (Bloomington) „The Problem of Identity in North American Hungarian Poetry” címmel (1990. április)

*

A debreceni Anglisztikai–Amerikanisztikai Napokon *Dávidházi Péter* előadást tartott „Transcending Boundaries: the Cult of Shakespeare in America” címmel (1990. május)

*

A Magyar–Osztrák Irodalomtudományi Együttműködési Vegyesbizottság szimpóziumán, melyet Innsbruckban rendeztek meg, *Illés László* előadást tartott „Dichterische Utopie und geschichtsphilosophischer Messianismus (Kassák und Lukács in Wien am Anfang der 20-er Jahre)” címmel. (1990. május)

*

A Mátyás király halálának 500. évfordulójára rendezett „Matthias Corvinus and the Humanism in Central Europe” című nemzetközi konferencián intézetünk részéről az alábbi előadások hangzottak el: *Klaniczay Tibor*: „La corte di Mattia Corvino e il pensiero accademico”
Pajorin Klára: „Educazione umanistica e Mattia Corvino”
Szörényi László: „L'eta corviniana nella »Historia de regibus Ungariae« di Michele Riccio”

Ritók Zsigmondné: „Le poesie sconosciute di Ladislao Vetési”

(Székesfehérvár, 1990. május)